

SAMSKAPING

delstrategi for frivillighet i Østfoldmuseene

Vedtatt av styret 12.12.2023. Gjelder for innværende strategiperiode frem til 2027. Evalueres i 2026

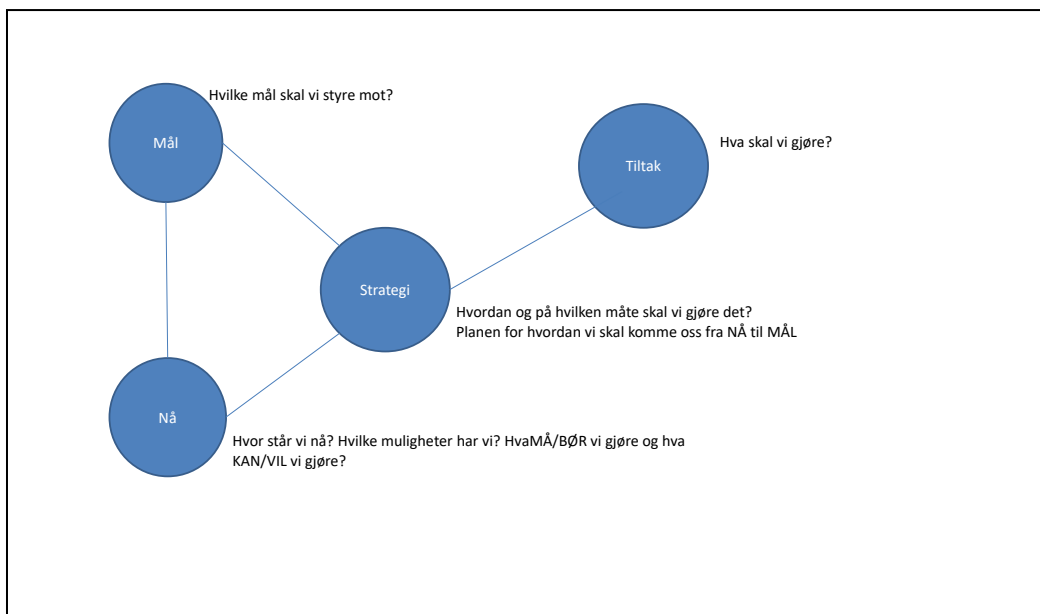
Frivillige skal skape merverdi for seg selv, hverandre og sine lokalsamfunn. Det gjør de ved å være aktive i museene sammen med dem som jobber der, og ved derigjennom å tilføre museet nye perspektiver. Frivillige er alle oss, på fritiden vår. Vi er enkeltmennesker med ulike motiver for å engasjere oss i museene. Noen av oss ønsker å lære et håndverk, noen har personlige interesser eller brenner for å kunne bidra med kunnskap. Andre ønsker kanskje først og fremst å møte andre mennesker og bli del av meningsfulle fellesskap. Frivilligheten i Østfoldmuseene skal romme alt dette, og gjerne mer. Vi ser fram til å bygge en ny frivillighet – sammen med mange!

Østfoldmuseene
2023

Innhold

Føringer og kunnskapsgrunnlag	2
Den nasjonale museumspolitikken	2
Omfang	2
Rekruttering	3
Koordinering	3
Profesjonalisering	3
Betalt/ubetalt arbeid	3
Mangfold?	4
Hva er verdien av frivillig deltakelse i museene I dag?	4
Museumsdefinisjonen – ICOM	4
Lokale forutsetninger og føringer	4
Forvaltningsavtaler	4
Østfoldmuseenes strategi	4
Proessen frem til delstrategi for frivillighet i Østfoldmuseene	5
Kortsiktige strategiske mål 2024-2025	7
Målgrupper	7
Aktiviteter og tiltak med frivillige	7
Frivilliggoder	7
Rigg på museet	8
Langsiktige strategiske mål 2025-2027	9
Nye målgrupper	9
Aktiviteter og tiltak på sikt	10
Frivilliggoder på sikt	10
Rigg på museet på sikt	10
Ressurser	11

Delstrategi for frivillighet i Østfoldmuseene skal gi noen prinsipper og en retning til arbeidet med frivillighet, mens selve tiltakene må utformes sammen med frivillige og sees i sammenheng med våre fagplaner og prosjekter fra år til år.

Føringer og kunnskapsgrunnlag

Den nasjonale museumspolitikken

St. melding 23 «Musea i samfunnet» slår fast at **det er avgjerande viktig at musea held fram med å vera lokalt forankra institusjonar, og at det frivillige arbeidet er ein sentral del av dette.**

I «Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)» viser regjeringen til museumsmeldingens ambisjon om å få meir kunnskap om frivillighet i museene, og skriver videre:

I Kultur- og likestillingsdepartementets Prop. 1S (2022–2023) fremgår det at regionale kulturfond utredes som et tiltak som skal stimulere til økt kunst- og kulturaktivitet lokalt. Målet er å styrke samspillet mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, i tillegg til å forsterke lokal og regional kulturfrivillighet. ... Et gjennomgående innspill til strategien om utvikling av offentlige tilskuddsordninger er behovet for samordning, forenkling og mulighet for å kunne søke om driftsmidler...

Kulturdepartementet har startet på arbeidet med å hente inn ny kunnskap om frivillige i kulturlivet og ønsker å se mer spesifikt på museumsfeltet med de muligheter og begrensninger som ligger til grunn for utvikling på feltet. I «Frivillighet i norsk museumssektor, Institusjonenes erfaringer, syn og forventninger» (2023) diskuterer Signe Bock Seggaard spørsmål knyttet til frivillighet i museene med et utvalg museumsledere, og rapporten danner grunnlag for videre utredninger av et komplisert felt.

Noe er likevel allerede kartlagt slik at vi har en kunnskapsbase å bygge vår strategi på:

Omfang

Forskning viser at graden av frivillighet i museene er temmelig konstant. Kunnskapsgrunnlaget vi har viser videre at større museumsenheter med mange ansatte, og generelt større tilgang på ressurser, har lyktes bedre i arbeidet med frivillige. Større museumsorganisasjoner har trolig flere ansatte å

sette inn i oppfølging av frivillige, og bidrar til større valgfrihet knyttet til oppgaver og tema som kan fange interessen og stimulere til frivillig innsats.

Rekruttering

Vi ser samtidig at lag og foreninger som tradisjonelt har stått sterkt rundt museene sliter med rekruttering. De senere årene ser museene flere individuelle faglig motiverte, samt tids- eller tema-avgrensede frivillige. Dette er ofte ressurssterke pensjonister med det vi gjerne omtaler som høy sosial, kulturell og økonomisk kapital. De bidrar for eksempel med dokumentasjon til registrering av samlinger, artikler i årbøker, holder foredrag eller demonstrasjoner av tradisjoner knyttet til arrangement. Museene har ellers godt sporadisk oppmøte på sesongdugnader, samt noen frivillige grupper som følger opp vedlikehold av parker og anlegg gjennom året.

Koordinering

Bevilgningene til museene gir ikke rom for nødvendig oppfølging av de frivillige. Det er svært ressurskrevende for museene å skulle greie å både prioritere å følge opp og holde på etablerte frivillige på den ene siden, og samtidig greie å rekruttere nye med andre forutsetninger og interesser på den andre. All frivillig aktivitet krever oppfølging fra ansatte, og dette skjer ofte utenom ordinær arbeidstid, med krav til påfølgende økonomisk kompensasjon.

Profesjonalisering

Museumsmeldingen gir museene et tydelig signal om ytterligere profesjonalisering av sektoren, men påpeker at dette kan komme i konflikt med forventninger om at museene ivaretar og forsterker frivillig deltakelse. Frivillige hverken skal eller kan pålegges å stille opp – de er per definisjon der av fri vilje, innenfor sine egne rammer. Museet må alltid planlegge med en minimumsbemanning av betalte ansatte for å ivareta publikumstilbud og sikkerhet.

Museumsarbeid skal som grunnregel være lønnet arbeid, regulert innenfor rammene for arbeidslivet ellers. Det settes høye krav til utdannede medarbeidere som skal kunne drive profesjonell undervisning og forskning, samt forvaltning av samlingene etter strenge faglige standarder. Museene må rekruttere medarbeidere med spisskompetanse for å møte kravet til museene på nasjonal liste. Nettverkene vi bygger er mer og mer rettet mot universitet og høyskoler, og vi går inn i større prosjekter med andre kulturprodusenter og kunnskapsbedrifter for å søke nødvendige midler til innovasjon og utvikling. De nasjonale museumsnettverkene er statens fremste virkemiddel for å skape det nasjonale museumslandskapet, og dette samarbeidet blir nå profesjonalisert gjennom større nasjonale prosjekter.

Betalt/ubetalt arbeid

Det er vanlig å si at frivillig innsats skal gi «merverdi» til virksomheten – altså komme inn på toppen. Frivillig arbeid må ikke dekke over mangel på ressurser i museumsdriften. Museene kommer noen ganger i tvil om frivillige burde vært lønnet, og det er noen glidende skiller mellom frivillige og midlertidig ansatte og ansatte på tilkallingsavtaler. Spørsmålet kan også komme til å røre ved personalpolitiske mål i virksomheten og bli gjenstand for drøftinger med fagforeningene.

Med krav til egeninntjening kommer betalt inngang, noe som igjen begrenser samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Egeninntjening øker kravet til planverk og forutsigbar drift, sikker leveranse og fornyelse i publikumstilbudene. Alt dette krever en profesjonell arbeidsgiver som tar ansvar for ansatte (og frivillige), og det forutsetter utvikling av ny kompetanse og aktiv rekruttering. Særlig tungt veier nytt regelverk rundt personvern (GDPR), strengere regler rundt HMS og forsikringer som setter krav om at museet må ha avtaler med alle frivillige som jobber «på vegne av museet».

Mangfold

Blant museenes frivillige finner vi høyt utdannede mennesker, gjerne med politisk erfaring og med bakgrunn som plasserer dem i sentrale samfunnsposisjoner. De er med andre ord dem som alt har en stemme, mange ressurser, stabile nettverk og i høy grad er integrerte. Disse frivillige representerer en liten gruppe i forhold til det mangfoldet museet skal ivareta. Mangel på mangfold blant de frivillige utfordrer museets samfunnsrolle og gjør det vanskelig for museet å skape møteplasser og relevans for de mange.

Hva er verdien av frivillig deltakelse i museene I dag?

Frivillige gir utvilsomt direkte merverdi til museumsarbeidet ved at de har verdifull lokal kulturhistorisk kompetanse. Mer indirekte bidrar de ved å gi museet inngang til nettverk og økonomiske ressurser hos private og i næringslivet lokalt. Ikke minst kan de, dersom man rekrutterer bredt nok, virke demokratiserende og gjøre museene relevante for flere.

Museumsdefinisjonen – ICOM

Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i samfunnets tjeneste, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er åpne for publikum, tilgjengelige og inkluderende, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for bred deltakelse fra samfunnet og tilbyr varierte opplevelser for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling.

Lokale forutsetninger og føringer

Forvaltningsavtaler

I forvaltningsavtalene mellom ØM og eierne står det at **Østfoldmuseene skal legge til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet og fremme samarbeid mellom frivillige krefter og museets medarbeidere.**

Østfoldmuseenes strategi

Østfoldmuseenes strategi og øvrige planverk legger føringer på samarbeidet med frivilligheten. Håp for fremtiden, «Stedsutvikling gjennom mangfold, medvirkning og bærekraftig utvikling» skal oppnås gjennom vår forvaltning, forskning og formidling, hvor vi peker på utfordringer og muligheter mennesker har stått overfor tidligere, og viser at det nytter hvis vi står sammen om gode løsninger og handlinger.

Kunnskap setter oss i stand til å ta informerte veivalg, hjelpe flere ut av fattigdom, bidra til mindre utenforskap og gjøre jorda til en bedre klode å bo på, og vi legger ICOMS resolusjon om bærekraft (2019) og Agenda 2030 til grunn.

Østfoldmuseene tar en klar rolle i en region med store utfordringer knyttet til arbeidsledighet, lavt utdanningsnivå og manglende gjennomføring i videregående skole. Ved å engasjere bredere, kan vi motivere og motvirke utenforskap, bidra til inkludering, sosial utjevning og bedre folkehelse. Vi drøfter og veier konsekvensene av valgene vi tar i tilknytning til samlingsforvaltning, forskning, formidling – og forretning.

Østfoldmuseene skaper kunnskap, gir identitet, utvider horisonter og bidrar til en positiv samfunnsutvikling. Vår fremste kapital er samlingen og vår kompetanse. Gjennom forskning og innovasjon sikrer vi allmenn relevans og et framtidrettet museum.

Østfoldmuseene er lekne og kritiske i vår spørsmålstilling og etterrettelige og kvalitetsbevisste i gjennomføringen. Østfoldmuseene er opptatt av medskapning og vil bygge fremtidens museum

sammen med mange flere.

Østfoldmuseene skaper kunnskap, gir identitet, utvider horisonter og bidra til en positiv samfunnsutvikling. Vi er profesjonelle forvaltere, formidlere og forskere som gjennom bærekraftig forretningsdrift driver samlingsutvikling, er relevante i vår formidling og produserer kunnskap gjennom tverrfaglig samarbeid.

Vi søker samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt, engasjerer og er en trygg og foretrukket samarbeidspartner. Vi er medskapere og bringer mennesker og kompetanse sammen gjennom å invitere og involvere.

Vi har en tydelig profil, tar stilling, sprenger grenser og er modige og innovative. Samtidig er vi troverdige og prioriterer. Museet skal øke egeninntektene gjennom sine kjernevirksomheter. Det betyr at man skal søke å gjennomføre prosjekter, som i tillegg til å være selvfinansierende, også i større grad en tidligere legger til rette for en kommersiell bruk og skaper merinntekter for museet.

Østfoldmuseene skal øke sin forskningsinnsats og etablere seg som en synlig forskningsinstitusjon som formidler forskningsresultater av høy kvalitet. Arbeidet med samlingene skal være en naturlig og integrert del av museumsarbeidet og skal relateres til arbeidet med forskning, formidling og fornying slik at større deler av samlingene kan aktualiseres for publikum.

Østfoldmuseenes formidling skal være relevant for et bredt spekter av befolkningen og den skal relatere seg til samfunnsaktuelle spørsmål. Formidlingen skal ha utgangspunkt i museenes samlinger og arkiv for å skape verdi, identitet og tilhørighet – lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Proessen frem til delstrategi for frivillighet i Østfoldmuseene

Østfoldmuseenes styre har, med bakgrunn i museumsmeldingen og museets strategi, bedt om en egen delstrategi for frivillighet. Styret ønsker at et stort engasjement i miljøene rundt museet ivaretas innenfor en trygg ramme av det faglige ansvaret Østfoldmuseene har, og de etterlyser forventningsavklaringer. Gjennom å vise hvordan lokal forankring, faglig relevans, mangfold og frivillighet henger sammen ønsker styret i Østfoldmuseene at Delstrategi for frivillighet skal danne grunnlag for medskapning, livslang læring og utvikle museumsarenaene til sosiale arenaer. En forutsetning for å lykkes er trolig at museet i større grad ser samarbeid med frivillige og arbeidet med relevans og mangfold som en og samme oppgave, og Østfoldmuseenes styre vedtok i 2023 en egen Delstrategi for likestilling og mangfold.

«Av særlig relevans for delstrategi for likestilling og mangfold er Bærekraftsmål 5: likestilling mellom kjønnene, 10; Mindre ulikhet og 17; Samarbeid for å nå målene, bærekraftsmål som virksomheten har et særlig fokus på i sitt likestillings- og mangfoldsarbeid».

Stiftelsen arbeider aktivt for å forhindre diskriminering som følge av nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, seksuell orientering, religion eller livssyn. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Østfoldmuseene har en uttalt politikk om å øke mangfold og ikke forskjellsbehandle usaklig eller Diskriminere».

Universell utforming og involvering

I lys av strategiperiodens ambisjon om å drive "Stedsutvikling gjennom mangfold, medvirkning og bærekraft", viser museet til pågående arbeid med, og et ønske om å i større grad involvere medborgere i samarbeidsprosjekter gjennom samskapende design og bruk av folkeforskning som strategi for forskning- og museumsutvikling.

Dersom museene skal lykkes med å rekruttere bredere og holde på frivillige må museene tilføres midler for å kunne følge opp. Dette kan gjøres ved å gi bidrag til oppretting av Samfunnskontakt som Østfoldmuseene har søkt KUD om midler til de siste årene, uten gjennomslag.

Styret ønsker at de frivillige skal være medskapere, kunnskapsbanker og påvirkere av politikk og rammer for kulturminnevernet. Museene må skape forbindelser mellom faggrupper i museet, frivillige, øvrige samarbeidspartnere og lokalsamfunn som kan bidra til engasjement og kontinuitet i museets innovasjons- og utviklingsarbeid. Satsningen krever ny metodikk og praksis fordi vi retter oss mot et publikum som i mange tilfeller ikke kjenner seg representert og dermed kjenner seg fremmedgjort i museene.

Nevnte føringer for ny Delstrategi for frivillighet i Østfoldmuseene ble våren 2023 drøftet med alle medstifterne i møter med respektive eierstyrer, og samlet i Eierforum på sensommeren. Museet fikk stor tilslutning til arbeidet. Stifterne var glade for et tydelig initiativ, og Eierforum ønsker å bidra til utforming av tiltak i tilknytning til strategien i årene som kommer. Videre etterlyste de spesielt tydelige avtaler og rolleavklaring i den hensikt å sørge for god samhandling og tydelig skille mellom sitt engasjement som eiere og sin delaktighet som frivillige.

I november 2023 kom alle ansatte sammen for å jobbe med de ulike problemstillingene forarbeidet til delstrategien peker på. Alle ansatte uavhengig av stilling og funksjon i museet deltok for å få frem flest mulig aspekter ved frivillighet og driften belyst. Det foreligger fylldig dokumentasjon på prosessen blant de ansatte. Overordnet konklusjon er at de ansatte ønsker å medvirke til å løfte frivilligheten, men at dette må organiseres på en forsvarlig og god måte. Det er avgjørende med tilstrekkelige ressurser og gode rutiner for å kunne bygge menneskelige relasjoner, og samtidig ivareta faglig profesjonell veiledning, støtte og tilrettelegging. Museet må tilføres friske midler for å kunne bemanne opp og betjene og koordinere.

Forankring i konkrete frivilligrupper som er aktive i museene i dag vil bli avgjørende i det videre arbeidet med å operasjonalisere målene i delstrategien. Her presenteres en ikke-uttømmende liste over slike grupperinger og en indikasjon på type aktiviteter som frivillige er engasjert i per i dag, eller har vært engasjert i de siste årene:

- Arkivarbeid i Moss (løpende)
- Digitaliseringsfabrikken (Samarbeid med AOF og tiltaksarrangør NAV), Fredrikstad (avsluttet)
- UMAMI (pågående), Sarpsborg
- Keramikksummer (21), Halden (avsluttet)
- Mindre Alv, årbok med og for frivillige hvor museet er tilrettelegger (hvert andre år), Fredrikstad (Vurderes avsluttet)
- Fotoregistrering, torsdagsgjengen, Fredrikstad museum
- Inn på tunet, tilrettelagt arbeid, velferdstilbud, Onsøy, Fredrikstad
- Roselaget, Elingård
- Seilbåten Huttetu, Fredrikstad
- Dugnadsgruppe Kystmuseet, Hvaler
- Venneforening med Hagelag og fredagsmatine på Borgarsyssel i Sarpsborg
- Samarbeid med frivillige rundt by- og kystkulturvandring, Moss, Hvaler
- Eidsberg historielag, Folkenborg, Mysen
- Foreldre, barn og lærere, skolehage på Folkenborg museum, Mysen
- Birøkerlag i Halden
- Ørje Brug, samarbeidsprosjekter og vedlikehold utstillinger
- Bondekvinnelag, lokallag hele Østfold
- Husflidslag, lokallag hele Østfold
- Sanitetskvinnene, lokallag hele Østfold
- Historielag, lokallag hele Østfold
- Rotary, Moss
- Mossefossens venner
- Morsa 1833
- Fix og Polar Bear

Kortsiktige strategiske mål 2024-2025

1. Samspill mellom frivillige og Østfoldmuseene skal bidra til samskaping.
2. Tydelige forventningsavklaringer knyttet til roller og ansvar skal bidra til god samhandling
3. Eiernes rolle som lobbyister for museet i sine nettverk og i lokalpolitikken styrkes

Målgrupper

- Aktive nåværende frivillige
- Nye frivillige som på eget initiativ melder seg til museet (passiv rekruttering)

Aktiviteter og tiltak med frivillige

Frivillige bidrar med erfaring- og handlingsbåret kunnskap, mens ansatte ved museet bidrar med faglig ansvar for metode og teoretisk rammeverk. Museene har gode erfaringer med å lage utstillinger og arrangementer i samarbeid med, frivillige – enten enkeltmennesker eller lag og foreninger, barn og unge, kvinnegrupper osv. Dette er alle eksempler på reell samskaping. Museene legger til rette, byr på sin kompetanse og medvirker til profesjonell kvalitet, men ingen av utstillingene eller arrangementene hadde kunne realiseres uten aktiv medvirkning fra de frivillige.

Museet er mer og mer avhengig av langsiktighet i sine aktivitetsplaner for å kunne disponere ressurser og kompetanse, men initiativ til medskaping må også kunne komme utenfra museet. Østfoldmuseene er åpne for at enkeltpersoner, grupper, lag og foreninger kan komme med forslag til tiltak og aktiviteter i form av en skriftlig henvendelse til museet. Museet må på sin side avgjøre om tiltaket eller aktiviteten kan prioriteres i henhold til gjeldende handlingsplan og om de er i samsvar med overordnede mål og strategier. Prioritering i Østfoldmuseene skjer i fellesskapet, ikke ved hvert museum/arena.

Høst- og vinterprogrammet for året etter planlegges parallelt med gjennomføring av høstprogrammet inneværende år. Tiltakene som frivillige ønsker seg, må om de skal kunne gjennomføres, koordineres og tilføres ressurser sentralt og blir en del av Østfoldmuseenes fellesprogrammering for å sørge for nødvendige ressurser fra museets felles kompetansemiljøer og virksomhetsområder. Enkelttiltak kan med fordel helt eller delvis gjentas eller gjenbrukes på flere arenaer.

Teknisk og antikvarisk tilstandsvurdering av alle antikvariske bygg gjennomføres hvert 5. år, og prioritering av vedlikeholdsarbeidet planlegges ut fra denne. Årlige planer legges for neste års arbeid, med rom for løpende vedlikehold basert på avvikshåndtering. Frivillig deltakelse må ledes av våre fagfolk, og da vil frivillige og frivilligrupper koordineres av Drift, bygningsvern for å sørge for kontinuitet og planmessighet.

1. **Det opprettes en egen e-post-adresse for henvendelser fra frivillige til Østfoldmuseene**
2. **Østfoldmuseene legger ut forslag til samarbeid med frivillige på nettsidene under egen fane**

Frivilliggoder

- Årskort til registrerte og aktive frivillige
- Felles nyhetsbrev for alle aktive frivillige som er registrerte hos Østfoldmuseene og har takket ja til å motta dette
- Eget kapittel i Østfoldmuseenes årsrapport knyttet til frivillig aktivitet
- Rapportering av frivillig aktivitet til tilskuddsgivere
- Synliggjøre viktige kompetansemiljøer i frivilligheten og blant samarbeidspartnere under egen fane på museets nettside

Rigg på museet

Lister

Nåværende lister med aktive frivillige ajourføres og røktes aktivt for å ivareta museets ansvar for HMS, GDPR og forsikringer. Dette arbeidet er igangsatt og skal videreføres fra 2024.

Opplæring

Ved rekruttering og introduksjon av nye frivillige skal det gis et minimum av innføring i museets samfunnsrolle og strategiske dokumenter, konkret opplæring knyttet til aktiviteten de frivillige ønsker å bidra til eller oppgavene de frivillige skal løse sammen med eller på vegne av museet. Slik opplæring innbefatter HMS og sikkerhetsrutiner. Dette tiltaket skal iverksettes fra januar 2024.

Fast kontaktperson

Alle frivillige skal ha en fast kontaktperson i det aktuelle museet/museene/prosjektene de ønsker å engasjere seg i. Denne skal være et kommunikasjonsledd mellom den frivillige eller frivilligruppa og museet. Det innebærer at kontaktpersonen deltar i nødvendige møter og er i dialog med den/de frivillige, kan hjelpe til med praktiske ting eller formidle kontakt til andre fagpersoner / kompetanseressurser i Østfoldmuseene ved behov. Kontaktpersonene i Østfoldmuseene danner en intern arbeidsgruppe som skal sørge for at mål og tiltak i frivilligplanen blir fulgt opp. Organiseringa skal være innarbeidet i løpet av 2024.

Egen fane nettside

Østfoldmuseene vil i løpet av 2024 publisere en egen fane med synlighet for frivilligheten med link til sentrale dokumenter, aktivitetstilbud.

Sentralt mottak av henvendelser

Egen e-post-adresse for henvendelser fra frivillige til Østfoldmuseene opprettes fra januar 2024

Avtale/forventingsavklaring

Østfoldmuseene utarbeider et gjensidig forpliktende forventingsdokument som klargjør roller mellom de frivillige og museet. Slike forventingsdokumenter skal være utarbeidet og signert av alle nåværende aktive frivillige innen utløpet av 2025, og forelegges nye frivillige fra januar 2025.

Momenter i et slikt forventingsdokument vil være:

- Frivillige kan forsterke vertskapet, men museet kan ikke legge opp til arrangementer eller aktiviteter som er avhengig av frivillige. Frivillige kan ikke erstatte et minimum av lønnede verter. Frivillige kan ikke ha ansvar for kasser, HMS, låsing, alarmer m.m.
- Frivillig innsats skal ikke kamuflere mangel på nødvendige driftsmidler ved at løpende oppgaver blir overlatt til frivillige.
- Frivillige kan bare bidra til prosjekter under ledelse av ansatte. Museet må ha det faglige ansvaret for aktiviteter/program/oppgaver, mens de frivillige kan komme med innspill og ideer. Prioritering ligger til museet.
- Kompensasjon til frivillige kan bare skje i form av fordeler eller gaver – ikke lønn. Samarbeidspartnere kan honoreres / lønnes, men er da ikke å regne som frivillige. Ansatte skal ikke bidra ulønnet med sin kompetanse til frivillige aktiviteter.
- Avtalen hindrer konkurrerende virksomhet mellom museet og lag / foreninger / kulturnæringsaktører. I tilfeller hvor museet og lag/forening deler økonomisk resultat av et arrangement eller aktivitet kan ikke museet rapportere dette som frivillig innsats i museet.
- Publikum skal vite hvem som har ansvar/er avsender/leverandør av arrangement/aktivitet på museets arenaer.

Langsiktige strategiske mål 2025-2027

Øke bredde og volum på Østfoldmuseenes frivillighet gjennom aktiv rekruttering og planmessig oppbygging av portefølge av prosjekter for medskaping.

- Antallet aktive frivillige skal øke til 300 innen 2027
  - Ungdom engasjerer seg som frivillige
  - Menn og kvinner engasjerer seg like mye som frivillige
  - Folk uten eller med lav utdanning engasjerer seg som frivillige
  - Nyslåtte pensjonister rekrutteres inn som frivillige
  - Mennesker med bakgrunn fra andre kulturer engasjerer seg som frivillige
  - Mennesker med funksjonsutfordringer engasjerer seg som frivillige
  - Lag, foreninger og offentlige etater som organiserer marginaliserte grupper bidrar til rekruttering av frivillige i museet

Kan vi arrangere konkurranser som inspirerer til deltakelse?

Kan ungdom få honorar etter en minstesats for å få arbeidstrening og noe på CV i den hensikt å rekruttere til fremtidig frivillighet?

Nye målgrupper

Historielag

Historielagene organiserer historieinteresserte som er en rik kilde til metadata og gode informanter til museets dokumentasjonsarbeid. Medlemmer av historielagene bidrar med regelmessig deltakelse og samarbeidet egner seg til prosjekter som kan utvikles og pågå over tid. Økt samarbeid med museet kan gi verdifullt bidrag til rekruttering til lagene.

Andre lag/foreninger

Samarbeid med frivillige som jobber på vegne av sitt lag eller forening i form av medlemskap vil kunne utgjøre en ressurs både i form av regelmessighet ved at de bidrar som et fleksibelt fellesskap, men også med punktfrivillighet hvor de kan stille med flere eller mange frivillige til enkeltarrangementer, dugnader og lignende.

Enkeltpersoner

Samarbeid med enkeltpersoner kan være svært verdifullt for begge parter, men er sårbart når det kommer til fleksibilitet. Slike samarbeid med enkeltmennesker egner seg best til punktfrivillighet, eller for å kunne løse konkrete tidsavgrensede oppgaver hvor den frivillige står fritt til å disponere tid og egne ressurser. Alderspensionister er i mange tilfeller svært aktive og ønsker å etablere nye fellesskap for kunnskapsdeling, livslang læring og sosialt samvær. De er fleksible ved at de kan bidra på dagtid i museumsansattes arbeidstid.

Mennesker med funksjonsnedsettelse

Vi ønsker å rekruttere grupper og enkeltmennesker med funksjonsnedsettelse og mennesker med behov for tilrettelegging, og søker samarbeid med organisasjoner og institusjoner. Museene bør kunne samarbeide og utvikles til HUB for spesialistmiljøer

Idealister

Mennesker med sterkt engasjement for enkeltsaker eller tema museet jobber med innenfor vår overbygning «Håp for framtida» kan øke vårt engasjement, nedslagsfelt og aktualitet. Slikt ideelt og samfunnsaktuelt engasjement finnes blant enkeltmennesker, interessegrupper, lag og foreninger.

Valgfag i ungdomsskolen – «frivillig innsats for andre» på museum?

Museet ønsker møter mellom generasjoner, og ved å kople på valgfag i skolen og tilby utplassering av elever og studenter vil helt nye samarbeidsprosjekter kunne skapes.

Skoleungdom på sommerskole?

Med finansiering kan museene sammen med frivillige kunne utvikle kurs og aktiviteter for skolebarn og ungdom i skolens ferier.

Kommunenes introduksjonsprogram

Vi ønsker å få inn frivillige med minoritetsbakgrunn for å få inn nye perspektiver og blikk utenfra. Gjennom kommunens introduksjonsprogram og frivillighetsentraler vil museet også komme i kontakt med minoritetsgrupper og nye lag og foreninger.

Aktiviteter og tiltak på sikt

Operasjonalisering av langsiktige strategiske mål skal skje gjennom involvering og legge opp til medskapning og kunnskapning. Samarbeidet skal bidra til sosiale arenaer og gjensidig glede og nytte.

Det kan tenkes at noen frivillige ønsker seg museumsfellesskap tettere knyttet til interesser – på tvers av arenaer i Østfoldmuseene. Slike interessegrupper kan etableres med utgangspunkt i språkkafe, strikkekurs, syfellesskap, mekaniske verksteder, mat- og mattradisjoner, kjøkkenhager og historiske parker kunne samle entusiaster. Dette kan organiseres som **Makers Space** eller **Nabolagslag**. Her kan alt fra tradisjonelt håndverk, redesign/gjenbruk, oppussing, historiefortelling, sang og musikk-tradisjoner, baking, brygging og reenactment (historisk levendegjøring) tenkes inn.

Østfoldmuseene ønsker særlig å rekruttere frivillige som kan fotografere og drive samtidsdokumentasjon, frivillige som kan gi liv til hus og miljøer under arrangementer og frivillige som kan bidra til og med søknader til prosjekter for samskapning i museene, inkludert folkeforskning og dokumentasjonsprosjekter. Østfoldmuseene ønsker å lage årsprogram med aktiviteter for frivillige.

Frivilliggoder på sikt

Nye målgrupper for frivilligheten vil kunne rekrutteres inn i nye og gamle venneforeninger i Østfoldmuseene hvor medlemskap baserer seg på kontingent eller frivillig innsats. Dette vil kunne gi frivillige som ønsker det variert tilbud fra aktiv frivillig innstas til et mindre forpliktende frivillig fellesskap. Lokale venneforeninger vil kunne registrere sine aktive medlemmer hos Østfoldmuseene for å bidra til en større base for frivillighet, men også oppnå fordeler for sine medlemmer som igjen kan føre til nyrekruttering for laget. Slike fordeler kan være rabatter og «gullkort» ved frivillig innsats, tilgang til gratis møteplasser m.m.

Nye tilbud for frivillige i museet vi tilby nettverk for nye grupper av mennesker, og museet kan tilby fadderordning, jobbskygging, organiserte dugnader, universelt tilrettelagte aktiviteter og arenaer. Østfoldmuseene vil kunne arrangere måltider, ekskursionsjoner og faglige utflukter for frivillige som inviteres personlig. Nye frivillige vil ha glede av å oppleve eierskap og ansvar, representasjon, status personlig utvikling og mening. Frivillige i et breitt lag i lokalsamfunnet vil fremsnakke museet som sitt og engasjere seg for museets fremtid og posisjon lokalt.

Rigg på museet på sikt

- Samfunnskontakt – egen stilling for koordinering, prioritering, kontinuitet, forutsigbarhet og søknader om finansiering

- Digital håndbok for frivillige til bruk i opplæring og rekruttering
- Jobbskygging/ opplæringsprogrammer for frivillige
- Ny kompetanse for å kunne ivareta marginaliserte grupper som trenger ekstra oppfølging og tilby meningsfulle oppgaver
- Økte ressurser til å kunne følge opp markedsføring og mediadekning av frivillig innstas og samskaping i museet
- Egne koordinatore eller «mester» for hver interessegruppe/ «laug»
- Kompetansekartlegging blant frivillige for bedre planlegging og tilrettelegging av aktiviteter

Ressurser

- Tilføre mer varierte aktiviteter/tilbud gjennom å søke prosjekttilskudd (Regionalt kulturfond, DNB inkl prosjektledelse og koordinasjon)
- Tiltakene forutsetter utøkte driftsmidler fra KUD knyttet til stillingen Samfunnskontakt
- Tiltakene krever omprioritering av administrative oppgaver knyttet til registrering, HMS og opplæring